

Warszawa, 14 kwietnia 2022 r.

RAPORT: SPÓŁDZIELCZOŚĆ

DR INŻ. MIECZYŚLAW GRODZKI

minister ds. spółdzielczości Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Rzecznik budowlany GINB, rzeczoznawca majątkowy ds. nieruchomości, lustrator spółdzielczy. Prezes zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej, zastępca przewodniczącego RN Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych im. Franciszka Stefczyka, z-ca przewodniczącego Rady Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Prowadzi własną firmę – Przedsiębiorstwo Budowlane GROMAR. Za swoją działalność został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. Przewodniczący Komisji Spółdzielczej BCC.

☎ 514 090 080 ✉ mieczyslaw.grodzki@bcc.org.pl

REKOMENDACJE DLA RZĄDU

1. Przetwórstwo rolno – spożywcze

Na wzrost wskaźnika inflacji konsumenckiej (CPI – Consumer Price Indeks), coraz większy wpływ ma wskaźnik inflacji cen produkcyjnych (PPI – Producer Price Indeks), który w opinii analityków zbliża się do poziomu 15 procent w całym obszarze przemysłu. Szczególnie dotyczy to newralgicznego sektora jakim jest przetwórstwo rolno – spożywcze (produkcja podstawowych artykułów żywnościowych), gdzie spory udział mają tu podmioty spółdzielcze. Ten stan rzeczy wynika z dwóch podstawowych przyczyn: (i) wzrostu cen, a właściwie brak możliwości nabycia niektórych półproduktów (mąka, olej słonecznikowy), oraz, (ii) spadku podaży siły roboczej w związku z powrotem do Ukrainy wielu okresowo zatrudnianych w tym sektorze pracowników. Problem ten będzie narastał w związku ze zbliżającym się sezonem przetwórstwa warzyw i owoców sezonowych, oraz z uwagi na wzrost zapotrzebowania na podstawowe produkty żywnościowe, co z kolei wynika ze wzrostu imigracji do naszego kraju uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy. Aby temu przeciwdziałać, resort właściwy ds. przetwórstwa i obrotu artykułami spożywczymi powinien uprościć procedury dotyczące dopuszczania do obrotu artykułów, gdzie można stosować w składzie produktu finalnego stosowne zamienniki (np. zamiast oleju słonecznikowego, którego w połowie światowym producentem jest Ukraina, stosować olej rzepakowy). Jeżeli zaś chodzi o podaż siły roboczej, resort właściwy do tych spraw pracy powinien bardziej promować relokację uchodźców na obszary, gdzie występują takie niedobory, a we współpracy z właściwymi samorządami terytorialnymi, rozwiązać ich problemy mieszkaniowe i dostępu do infrastruktury społecznej (żłobek szkoła). Takie częściowe rozwiązania dla tych problemów zgłaszają przedstawiciele tego spółdzielczego sektora.

2. Spółdzielczość rolnicza i wiejska

- Zmiana przepisów i zmniejszenie biurokracji utrudniających działanie i rozwój spółdzielni rolniczych i wiejskich

Nawarstwienie się różnego typu ograniczeń dla działania i rozwoju spółdzielni rolniczych i wiejskich w Polsce wynika w głównej mierze z dotychczasowego ukierunkowania polityki państwa na gospodarstwa indywidualne. Zapomniano, że gospodarkę rynkową od lat cechuje globalizacja i liczą się na niej głównie duże podmioty gospodarcze. Powyższa polityka państwa miała swój wyraz w rozwiązaniach podatkowych (dot. całej spółdzielczości) oraz w zakresie wsparcia krajowego i unijnego, w szczególności w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich poczynając od wejścia Polski do struktur UE. Zniesienie w/w ograniczeń jest kluczowe, aby umożliwić w Polsce rozwój spółdzielczości rolniczej, ale także handlowej i usługowej na obszarach wiejskich. Jest to szczególnie ważne w kontekście systematycznie spadającej dochodowości z działalności rolniczej, co wyklucza coraz większą rzeszę rolników z prowadzenia takiej działalności. Trzeba tym bardziej przeciwdziałać temu wykluczeniu, z uwagi na prognozowane niedobory żywności, głównie produkowanej ze zbóż, w wyniku trwającej wojny Rosji z Ukrainą.

Porównując wysoki stopień zorganizowania rolników w spółdzielniach w krajach Zachodniej Europy (od 60 do blisko 100%) z niskim zorganizowaniem polskich rolników (ok. 15%, głównie dzięki dobremu zorganizowaniu producentów mleka w spółdzielniach mleczarskich) można stwierdzić, że problemy polskich rolników w zakresie dochodowości z produkcji rolnej (wysokie koszty produkcji, brak wspólnych inwestycji celem poprawy ekonomiki gospodarstw, itd.), w dużej mierze wynikają z braku silnej spółdzielczości rolniczej w naszym kraju.

- Uwzględnienie w większym stopniu dużych gospodarstw w dotacjach zmniejszających skutki dużego wzrostu cen nawozów oraz cen oleju napędowego

Podejmowane przez Rząd działania dotyczące przygotowania udzielania wsparcia w wysokości 500 zł dopłaty do nawozów do każdego hektara użytków rolnych, mogą okazać się niewystarczające. Ciężar produkcji żywności spoczywa na gospodarstwach towarowych, w tym dużych gospodarstwach rolnych. Mając to na uwadze, w naszej ocenie, potrzebne jest zniesienie limitu udzielania dotacji do 50 ha gospodarstwa. Rolnicze spółdzielnie produkcyjne, których specyfiką jest prowadzenie wspólnego gospodarstwa przez rodziny rolnicze, nie otrzymują dotacji do większości wspólnie użytkowanych gruntów rolnych.

Również jeśli chodzi o dopłaty do paliwa rolniczego, dotychczasowa pomoc w kwocie 1 zł do litra paliwa rolniczego jest niewystarczająca przy obecnym dużym wzroście jego ceny. Proponujemy przejściowo zwiększenie dopłaty do 1,20 zł do litra paliwa rolniczego. Ma to szczególne znaczenie w okresie wiosennego nasilenia prac polowych.

Proponowane rozwiązania będą służyć zmniejszeniu kosztów produkcji oraz cen żywności, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszanie się poziomu inflacji.

3. Spółdzielczość finansowa

Wzrost stopy referencyjnej ogłaszanej przez RPP, a w ślad za tym wzrost stóp rynku międzybankowego, poprawia sytuację ekonomiczną bankowości spółdzielczej. Odpowiednie regulowanie stopy referencyjnej jest podstawowym mechanizmem monetarnym walki z inflacją. Zjawisko inflacji powoduje jednak dalsze ograniczenia w zakresie rozwoju akcji kredytowej z uwagi na obniżanie się zdolności kredytowej klientów. Może mieć również wpływ na jakość portfeli kredytowych już zaciągniętych w okresie obowiązywania niskich stóp procentowych. Dalsze ograniczenie kredytowania budownictwa mieszkaniowego spowodują także nowe rekomendacje KNF, które podnoszą m.in. dotychczasowy bufor ryzyka wzrostu stóp procentowych, który musi być uwzględniony przy ocenie zdolności kredytowej klienta z dotychczasowego poziomu 2,5 do co najmniej 5 %. O ile ze zrozumieniem należy przyjąć, że ograniczanie podaży pieniądza (w tym kredytowego) jest uzasadnione z punktu makroekonomicznego dla przeciwdziałania inflacji, o tyle należy stwierdzić, że dalsze „luzowanie” polityki finansowej (zwiększanie wydatków socjalnych z budżetu państwa w wyniku kolejnych poprawek podatkowych w ramach tzw. Polskiego

ładu) mają wyłącznie polityczny charakter i zmierzają zupełnie w przeciwnym kierunku. Jest to jednoznaczny przykład braku koordynacji działań obszaru monetarnego i finansowego państwa (policy mix).

4. Spółdzielczość mieszkaniowa

Ustawa z 20 lipca 2018 roku o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów, miała być pierwszym krokiem w kierunku wyeliminowania z obrotu prawnego użytkowania wieczystego gruntów. Za nią miały pójść kolejne działania ustawodawcze regulujące kwestie становienia własności gruntów, których ustawa nie objęła zakresem swego oddziaływania. Niestety, skończyło się tylko na buńczucznych zapowiedziach. Nadal więc na ustanowienie prawa własności czekają tereny przylegające do już uwłaszczonych, zabudowane infrastrukturą towarzyszącą, bez której nie są w stanie prawidłowo funkcjonować nieruchomości uwłaszczone. Składają się na tę infrastrukturę drogi dojazdowe, chodniki, parkingi, garaże i miejsca postojowe, place zabaw, tereny zielone oraz inne drobne formy architektoniczne. Do zamrażarki trafiły również, jako tereny nieuwłaszczone, grunty bezpośrednio przylegające do budynków, bo głównie po ich obrysie były dokonywane wydzielania. Był to wynik, jak sądzę, przesadnej aktywności Ustawodawcy w zakresie zbyt szczegółowej kodyfikacji ustawy uwłaszczeniowej, co mogło zaważyć na jej ogólnym kształcie. Pamiętając, żeby – broń Boże – nie uwłaszczyć gruntu, na którym posadowiony jest kiosk z warzywami, pominięto tereny przeznaczone pod zabudowę, pozostające w wieczystym użytkowaniu spółdzielni mieszkaniowych. Skazuje to spółdzielnie mieszkaniowe na niższą pozycję przetargową w stosunku do dewelopera już na wstępnym etapie projektowania inwestycji. Wciąż też nie ma żadnego pomysłu jak postąpić z gruntami o nieuregulowanym stanie prawnym, do których pojawiły się roszczenia byłych właścicieli lub ich spadkobierców

PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ RZĄDU

Pozytywy:

1. Szybkie uruchomienie uproszczonych procedur granicznych w związku z niespotykaną falą imigrantów z Ukrainy oraz nadawania im numerów PESEL.
2. Podjęte przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi działania dot. zmiany przepisów i nadmiernej biurokracji, ograniczających działanie i rozwój spółdzielni rolniczych i wiejskich – projekt strategiczny MRiRW w tym zakresie, powołanie Zespołu do w/w spraw.
1. Wdrożone przez Rząd RP działania w ramach tarczy antyinflacyjnej – zmniejszenie akcyzy na paliwo, zmniejszenie VAT na podstawowe produkty żywnościowe do 0%, zmniejszenie stawki VAT na paliwa, gaz i energię elektryczną oraz rozłożenie na kilka lat wzrostu cen gazu przez PGNiG. Pozytywnie należy ocenić również zwiększenie ze 100 litrów do 110 litrów - zużywanego na 1 ha upraw rolnych oraz limitu zużycia oleju napędowego w przeliczeniu na dużą jednostkę przeliczeniową bydła (DJP) z 30 litrów do 40 litrów.

Zagrożenia:

1. Brak porozumienia z Komisją Europejską w sprawie uruchomienia dla Polski środków finansowych na realizację szerokiej działalności charytatywnej na rzecz imigrantów, a także ich dalszej realokacji do innych krajów członkowskich.
2. Słaba współpraca organizacyjna rządu z samorządami terytorialnymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie przyjmowania imigrantów oraz ich realokacji. Brak zobowiązań rządu do pokrywania kosztów z tym związanych. Podejmowane dotychczas wysiłki spoczywają głównie na barkach ludzi dobrej woli, organizacji pozarządowych oraz samorządów terytorialnych.
3. Brak zmiany przepisów i zmniejszenia biurokracji utrudniających działanie i rozwój spółdzielczości rolniczej i wiejskiej, spowoduje stagnację i brak możliwości jej rozwoju. Występujące w Polsce, praktycznie od początku przemian gospodarczych w 1989 r. ograniczenia w w/w zakresie, uniemożliwiają rozwój spółdzielczości oraz systematyczne zmniejszanie jej potencjału gospodarczego.
4. Duży, gwałtowny, wzrost cen nośników energii, a głównie paliwa gazowego, niespotykany dotychczas, powodować będzie wzrost cen wielu środków do produkcji rolnej (w tym głównie nawozów azotowych) oraz kosztów upraw szklarniowych. Powoduje to wzrost cen wielu produktów rolnych oraz żywności, co w kolejnych miesiącach napędzać będzie inflację.
5. W zakresie walki z inflacją brak koordynacji działań polityki monetarnej i fiskalnej (policy mix).

Opracowanie jest elementem Raportu Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC dot. I kwartału 2022 r. W najbliższych dniach będziemy prezentować poglądy poszczególnych ministrów związane z obecną sytuacją gospodarczą oraz rekomendacje dla rządu na najbliższe miesiące.

Kontakt:

Mirosław Kasprzak

Rzecznik BCC

☎ 608 529 504

✉ miroslaw.kasprzak@bcc.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzić wybitni gospodarcy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>